

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Warszawie

LWA. 410.006.03.2022

Olgierd Cieślik
Prezes Zarządu
Totalizatora Sportowego Sp. z o.o.
ul. Targowa 25,
03-728 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/22/012 Wybrane wydatki spółek z udziałem Skarbu Państwa i fundacji tworzonych przez te spółki oraz gospodarka finansowa i realizacja celów statutowych fundacji tworzonych przez te spółki.

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Totalizator Sportowy Sp. z o.o. ¹
Kierownik jednostki kontrolowanej	Olgierd Cieřlik, Prezes Zarządu Totalizatora Sportowego od 20 marca 2017 r. Wcześniej w okresie od 14 kwietnia 2016 r. do 6 lutego 2017 r. funkcję Prezesa Zarządu spółki pełnił Łukasz Łazarewicz (akta kontroli tom I str. 5)
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none">1. Ustanawianie i przestrzeganie zasad prowadzenia przez spółkę oraz grupę kapitałową działalności sponsoringowej, mecenatu, udzielania darowizn oraz zasad dotyczących zamawiania usług medialnych, konsultingowych i prawnych.2. Mierzenie efektów działalności sponsoringowej oraz zakupionych usług medialnych i konsultingowych, przez spółkę oraz grupę kapitałową.3. Osiąganie przez spółkę oraz grupę kapitałową rezultatów działalności sponsoringowej oraz wydatkowania środków na zakup usług medialnych, konsultingowych i prawnych.4. Gospodarność i legalność wydatkowania w spółce oraz w grupie kapitałowej środków na działalność sponsoringową, mecenat, darowizny oraz zakup usług medialnych, konsultingowych i prawnych.5. Działania związane z ustanawianiem przez spółkę oraz w grupie kapitałowej fundacji oraz realizacją uprawnień i zadań fundatora.
Okres objęty kontrolą	1 stycznia 2017 r. – 31 grudnia 2021 r. z uwzględnieniem działań oraz dowodów wytworzonych przed i po tym okresie, jeżeli miały one istotny wpływ na kontrolowaną działalność
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ²
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Warszawie
Kontrolerzy	<ol style="list-style-type: none">1. Wanda Dąbrowska, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWA/54/2022 z 17 marca 2022 r.2. Karolina Zawadzka - Kozłowska, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWA/53/2022 z 17 marca 2022 r. (akta kontroli tom I str.1-4)

¹ Dalej także: Totalizator Sportowy, Totalizator, Spółka lub TS Sp. z o.o.

² Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia postępowanie Totalizatora Sportowego w latach 2017-2021 przy ponoszeniu wydatków na działalność sponsoringową, darowizny, usługi medialne oraz różnego rodzaju usługi doradcze w zbadanym zakresie.

Przy zawieraniu objętych badaniami kontrolnymi umów dotyczących prowadzenia działalności sponsoringowej oraz udzielania darowizn, Spółka stosowała regulacje wewnętrzne określające zasady postępowania w tym zakresie, a w przypadku zlecenia innym podmiotom do realizacji usług medialnych i doradczych - regulacje wewnętrzne określające zasady udzielania zamówień.

Realizacja umów zawartych przez Totalizator Sportowych w tym zakresie w okresie objętym kontrolą NIK, we wszystkich zbadanych sprawach, odbyła się na zasadach w nich określonych. Spółka przeprowadziła ocenę prawidłowości i efektywności zrealizowanych zadań w ramach ww. umów zgodnie z zasadami określonymi w uregulowaniach wewnętrznych oraz/lub w umowach zawieranych z podmiotami zewnętrznymi.

Totalizator Sportowy sprawował nadzór nad działalnością dwóch Fundacji, których był fundatorem i na których działalność przekazywał środki finansowe. Nadzór ten sprawowany był w zróżnicowanym zakresie, uwarunkowanym przysługującymi mu uprawnieniami, wynikającymi z przepisów prawa, aktów o ustanowieniu Fundacji oraz ich statutów.

Stwierdzone w ramach kontroli nieprawidłowości nie miały w ocenie NIK zasadniczego znaczenia dla oceny prawidłowości realizacji zadań przez Spółkę w zakresie zagadnień objętych kontrolą. Dotyczyły one:

- nieopracowania przez Spółkę planu działalności sponsoringowej na 2017 r., co stanowiło naruszenie regulacji wewnętrznych określających zasady prowadzenia tej działalności;
- niezamieszczenia w jednej z wybranych do kontroli umów, której przedmiotem było zlecenie innemu podmiotowi świadczenia usług doradczych, postanowień dotyczących kar umownych z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania umowy, co w ocenie NIK może utrudniać dochodzenie ewentualnych roszczeń z tego tytułu.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowej⁴ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Ustanawianie i przestrzeganie zasad działalności sponsoringowej, dokonywania darowizn, sprawowanie mecenatu, ponoszenia wydatków na usługi medialne, prawne i konsultingowe oraz gospodarność wydatkowania środków w tych obszarach

Opis stanu faktycznego

1.1. Zgodnie z umową Spółki z dnia 23 grudnia 2002 r. (ze zm.) Totalizator Sportowy jest jednoosobową spółką Skarbu Państwa, utworzoną w celu wykonywania monopolu państwa w zakresie gier hazardowych. Przedmiotem działalności Spółki

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁴ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

w okresie objętym kontrolą NIK była m.in. działalność związana z grami losowymi i zakładami wzajemnymi, pozostała działalność wspomagająca usługi finansowe (z wyłączeniem ubezpieczeń i funduszy emerytalnych), reklama, działalność obiektów sportowych, w tym w szczególności organizowanie wyścigów konnych oraz pozostała działalność związana ze sportem.

(akta kontroli tom I str. 631-655)

[...] ⁵

(akta kontroli tom I str. 20-70)

W latach 2017 – 2021 Spółka realizowała cele określone w ww. Strategii m.in. poprzez prowadzenie działalności sponsoringowej, udzielanie darowizn, zakup usług medialnych mających na celu wsparcie sprzedaży produktów Spółki oraz wzmacnianie wizerunku marki [...].⁶ W celu wspierania prowadzonej działalności udzielano zamówień na usługi prawne oraz usługi doradcze/konsultingowe. W ww. okresie Totalizator Sportowy nie ponosił wydatków z tytułu sprawowania mecenatu nad działalnością innych podmiotów.

Szczegółowe ustalenia kontroli NIK, dotyczące wielkości wydatków poniesionych przez Spółkę na tego rodzaju działania oraz sposobu ich organizacji przedstawione zostały w kolejnych punktach niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

(akta kontroli tom I str. 9)

1.2. W latach 2017-2021 na działalność sponsoringową Spółka wydatkowała ogółem kwotę [...].⁷ Całość wydatków w tym zakresie ponoszona była w poszczególnych latach w ramach realizacji trzech kolejnych umów zawartych przez Totalizator Sportowy z Polskim Komitetem Olimpijskim⁸, tj. umowy z 18 grudnia 2013 r. (obowiązującej w latach 2014-2017), umowy z 2 lutego 2018 r. (obowiązującej w latach 2018-2020) oraz umowy z 30 czerwca 2021 r. (zawartej na lata 2021-2024).

(akta kontroli tom I str. 6, 8-9; tom III str. 1, 9-42, 170-201, 465-491)

Zasady organizacji i prowadzenia przez Spółkę działalności sponsoringowej określone zostały w dokumencie pn. „Zasady prowadzenia działalności sponsoringowej przez Totalizator Sportowy Sp. z o.o.”⁹ W *Zasadach sponsoringu z 2017 r.* określono zakres i cele prowadzenia przez Totalizator działalności sponsoringowej, wskazując m.in.:

- obszary w których może być realizowana działalność sponsoringowa (m.in. działalność kulturalna, sport, nauka i szkolnictwo publiczne);
- cel działań sponsoringowych (m.in. propagowanie, upowszechnianie i wzmacnianie wizerunku Spółki);
- wymagania stawiane umowom sponsoringowym, pod kątem zabezpieczenia interesów Spółki.

Określono w nich również sposób planowania, nadzorowania i oceny prowadzonej działalności sponsoringowej, wskazując m.in., że:

- działalność sponsoringową prowadzi się na podstawie rocznego planu (zawierającego w szczególności założenia, cele, projektowany budżet oraz przewidywany poziom efektywności), który podlega zatwierdzeniu przez Zarząd i zaopiniowaniu przez Radę Nadzorczą najpóźniej do 31 marca roku którego dotyczy plan;

⁵ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022, poz. 902, dalej: uodip) oraz art. 11 ust. 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz. U. z 2022r, poz. 1233, dalej: uoznk) NIK wyłączyła jawność informacji stanowiącej tajemnicę przedsiębiorstwa. Wyłączenia dokonano w interesie Totalizatora Sportowego Sp. z o.o.

⁶ Jak wyżej.

⁷ Jak wyżej.

⁸ Dalej także PKOL.

⁹ W okresie objętym kontrolą w Totalizatorze Sportowym obowiązywały kolejno dwa dokumenty, o tej nazwie przyjęte uchwałami Zarządu Spółki nr 12/II/2014 z dnia 15 stycznia 2014 r. (dalej Zasady sponsoringu z 2014 r.) oraz nr 352/XII/2017 z dnia 14 grudnia 2017 r. (dalej Zasady sponsoringu z 2017 r.).

- każde przedsięwzięcie sponsoringowe zostaje po jego zakończeniu poddane ocenie efektywności, w formie raportu uwzględniającego profesjonalne badanie rynku medialnego, w tym analizę efektywności działalności sponsoringowej;
- po zakończeniu roku obrotowego sporządza się roczne sprawozdanie z realizacji działań sponsoringowych w Spółce wraz z oceną ich efektywności, zawierające m.in. zestawienie kwotowe zawartych i obowiązujących umów w danym roku, analizę celowości oraz efektywności zawartych umów;
- sporządzone raporty i sprawozdania z działalności sponsoringowej Spółki podlegają zatwierdzeniu przez Zarząd i zaopiniowaniu przez Radę Nadzorczą.

W *Zasadach sponsoringu* (z 2014 r. i z 2017 r.) podejmowanie działań sponsoringowych uwarunkowano osiągnięciem przez Spółkę dodatnich wyników finansowych wskazując, że mogą być one podejmowane w przypadku:

- sponsoringu finansowego warunkiem niezbędnym powinno być zanotowanie zysku operacyjnego w poprzednim roku obrotowym oraz posiadanie przez Spółkę w dniu podpisania umowy wolnych środków na rachunku bieżącym;
- sponsoringu usługowego i rzeczowego, jeżeli nie wpłyną one w sposób istotny na pogorszenie wyniku finansowego za rok obrotowy w którym je podjęto.

Powyższe uregulowania uwzględniały rekomendacje Ministerstwa Skarbu Państwa zawarte w opublikowanym w dniu 15 czerwca 2016 r. dokumencie pn. „*Dobre praktyki w zakresie prowadzenia działalności sponsoringowej przez spółki z udziałem Skarbu Państwa*”¹⁰.

(akta kontroli tom II str. 1-27)

W okresie objętym kontrolą NIK, zgodnie z ww. *Zasadami sponsoringu z 2017 r.* oraz regulaminami wewnętrznymi komórek organizacyjnych Spółki, realizacją zadań z zakresu sponsoringu zajmował się Zespół Współpracy z Partnerami w Departamencie Partnerstw i Eventów, w którym w okresie objętym kontrolą NIK zatrudnionych było czterech pracowników. Do zadań tego Zespołu należało w szczególności przygotowanie rocznych planów działalności sponsoringowej Spółki, sprawowanie nadzoru nad realizacją projektów sponsoringowych, sporządzanie raportów efektywności dla poszczególnych umów i sporządzanie rocznego raportu efektywności działalności sponsoringowej.

(akta kontroli tom I str. 328, 349-353, 430-448; tom II str. 1-27)

Roczne plany działalności sponsoringowej Totalizatora Sportowego, opracowane na poszczególne lata z okresu 2018-2021, przyjęte uchwałami Zarządu Spółki i pozytywnie zaopiniowane przez Radę Nadzorczą Spółki, zawierały wymagane elementy, o których mowa w *Zasadach sponsoringu*, tj. określenie celów działań sponsoringowych, projektowany budżet [...] ¹¹ oraz przewidywany poziom efektywności zaplanowanych działań w tym zakresie (w każdym roku nie mniej niż 100%). We wszystkich ww. planach, PKOL wskazany został jako podmiot, we współpracy z którym prowadzone miały być przez Spółkę działania sponsoringowe.

(akta kontroli tom II str. 28-99)

Zarząd wyjaśnił, że wybór PKOL jako wykonawcy działań sponsoringowych, opierał się na genezie powstania i funkcjonowania Spółki, która była ściśle związana ze sportem i w ramach prowadzonej działalności wspierała sport. Spółka od 65 lat realizuje jeden parasolowy projekt sponsoringowy, którym jest sponsoring Polskiego Komitetu Olimpijskiego i Polskiej Reprezentacji Olimpijskiej i który zasadniczo wyczerpuje całość działalności sponsoringowej Spółki. Dokonany lata temu wybór

¹⁰ <http://www.sponsoring.pl/index.php/publikacje/70-dobre-praktyki-w-zakresie-prowadzenia-dzialalnosci-sponsoringowej-przez-spolki-z-udzialem-skarbu-panstwa>.

¹¹ Na podstawie art. 5 ust. 2 uodip oraz art. 11 ust. 4 uoznk NIK wyłączyła jawność informacji stanowiącej tajemnicę przedsiębiorstwa. Wyłączenia dokonano w interesie Totalizatora Sportowego Sp. z o.o.

tego partnera nie tylko przynosi wymierne korzyści wizerunkowe Spółce, ale także realizuje cele związane z rozwojem polskiego sportu, ze wsparciem Polskiej Reprezentacji Olimpijskiej, co w konsekwencji wpływa na postrzeganie Polski w świecie.

(akta kontroli tom VII str. 29, 34-35)

[...] ¹²

(akta kontroli tom III str. 167-221, 459-507)

Totalizator Sportowy podczas zawierania umów z PKOL spełniał warunki ustalone w §3 ust. 1 *Zasad sponsoringu z 2017 r.*, tj. zanotował zysk z działalności operacyjnej w roku obrotowym poprzedzającym zawarcie umów [...] ¹³ oraz posiadał wolne środki na rachunku bieżącym. Zgodnie z postanowieniami umowy spółki, podpisanie ww. umów z PKOL poprzedzone zostało uchwałami Zarządu Spółki oraz Rady Nadzorczej w sprawie wyrażenia zgody na ich zawarcie.

(akta kontroli tom I str. 11, 635-636, 642-644; tom II str. 20, tom III str. 167-169, 459-461)

PKOL, w ramach realizacji obowiązków wynikających z umów sponsoringu obowiązujących w okresie objętym kontrolą przekazał Totalizatorowi Sportowemu, w ustalonych terminach, wymaganą dokumentację rozliczeniową z realizacji umów, w formie rocznych sprawozdań z ich wykonania, sporządzonych przez niezależny podmiot ¹⁴. Przedstawił również raport generalny za lata 2014-2017 z wykonania umowy z 18 grudnia 2013 r. oraz prezentację zbiorczą podsumowującą realizację działań sponsoringowych prowadzonych na podstawie umowy sponsoringowej z dnia 2 lutego 2018 r. Dokumenty te zawierały wymagane elementy, w tym m.in. oceny skuteczności i efektywności świadczeń wykonanych przez PKOL w ramach umów ¹⁵.

(akta kontroli tom III str. 1, 31-34, 86-166, 193-194, 234-416, 510-541)

Działania sponsoringowe realizowane przez PKOL w ramach ww. umów wpisywały się w przedmiot działalności Totalizatora Sportowego określony w umowie spółki oraz w kierunki działań z zakresu sponsoringu wskazane w „Strategii Totalizatora Sportowego Sp. z o.o. na lata 2017-2021”.

(akta kontroli tom I str. 29-30, 631-655; tom III str. 10-42, 176-201, 465-491)

1.3. Wartość darowizn (w formie pieniężnej, rzeczowej lub przeniesienia praw majątkowych) przekazanych przez Totalizator Sportowy innym podmiotom wyniosła w okresie objętym kontrolą NIK [...] ¹⁶, z czego [...] ¹⁷ stanowiły darowizny przekazane na działalność fundacji utworzonych z udziałem [...] ¹⁸

Pozostałe darowizny przekazane zostały przez Spółkę do [...] ¹⁹

(akta kontroli tom I str. 6, 8-9; tom VI str. 183-186)

Zasady przyznawania i przekazywania darowizn przez Spółkę określone zostały przez Zarząd Totalizatora w dokumencie pn. „*Regulamin przyznawania darowizn w Totalizatorze Sportowym Sp. z o.o. oraz wytyczne dotyczące przyznawania darowizn w Grupie Kapitałowej Totalizatora Sportowego*” ²⁰. Wskazano w nim m.in.,

¹² Na podstawie art. 5 ust. 2 uodip oraz art. 11 ust. 4 uoznk NIK wyłączyła jawność informacji stanowiącej tajemnicę przedsiębiorstwa. Wyłączenia dokonano w interesie Totalizatora Sportowego Sp. z o.o.

¹³ Jak wyżej.

¹⁴ Do każdego sprawozdania dołączono dokumentację potwierdzającą prezentację materiałów, informacji i logotypów Spółki (np. materiały fotograficzne, skany lub wydruki prasowe, audio lub wideo upublicznionych informacji, lokalizacje i formę ekspozycji).

¹⁵ Której wyrazem była relacja uzyskanych przez Totalizatora Sportowego korzyści wizerunkowych i marketingowych do nakładu środków przekazanych przez Spółkę do PKOL w ramach umowy.

¹⁶ Na podstawie art. 5 ust. 2 uodip oraz art. 11 ust. 4 uoznk NIK wyłączyła jawność informacji stanowiącej tajemnicę przedsiębiorstwa. Wyłączenia dokonano w interesie Totalizatora Sportowego Sp. z o.o.

¹⁷ Jak wyżej.

¹⁸ Jak wyżej.

¹⁹ Jak wyżej.

²⁰ W okresie objętym kontrolą obowiązywały kolejno dwa takie Regulaminy, wprowadzone uchwałami Zarządu Totalizatora nr 282/XI/2016 z 28 listopada 2016 r. (dalej: *Regulamin udzielania darowizn z 2016 r.*) oraz Nr 143/VI/2018 z dnia 22 maja 2018 r. (dalej: *Regulamin udzielania darowizn z 2018 r.*).

że Totalizator Sportowy udziela darowizn wyłącznie na rzecz [...] ²¹, która przyczynia się do realizacji polityki zaangażowania społecznego. W szczególnie uzasadnionych przypadkach, biorąc pod uwagę przede wszystkim cel i zakres przedsięwzięcia Zarząd może przyznać darowiznę na rzecz innego podmiotu niż Fundacja. W Regulaminie określono ponadto cele, na które w szczególności może być udzielane wsparcie w formie darowizny, dotyczące m.in.: rozwoju społecznej odpowiedzialności biznesu; dobroczynności; szerzenia oświaty; wspierania rozwoju kultury fizycznej i sportu; upowszechniania i rozwoju świadomości społeczeństwa na temat profilaktyki ryzyka uzależnienia od gier pieniężnych i loterii; wspierania instytucji o ważnym znaczeniu społecznym, w tym w przypadku wystąpienia klęsk żywiołowych; upowszechniania ochrony i promocji zdrowia. Określono również: zasady składania, rejestrowania i rozpatrywania wniosków o przyznanie darowizny. Wskazano m.in., że decyzja o przyznaniu darowizny podejmowana jest przez Zarząd w drodze uchwały. Podstawą do przekazania darowizny jest zawarcie w formie pisemnej umowy darowizny pomiędzy Spółką a wnioskodawcą. W ww. *Regulaminie* nie zamieszczono postanowień, uzależniających przyznanie przez Zarząd darowizny od pozytywnej sytuacji ekonomicznej Spółki. Wskazano jedynie, że udzielenie darowizny o wartości przekraczającej określoną kwotę ²² lub 0,1% sumy aktywów ²³ wymaga zgody Rady Nadzorczej Spółki.

(akta kontroli tom I str.108-124)

Zarząd Spółki wyjaśnił, iż nie widział zasadności uzależniania w *Regulaminie udzielania darowizn* ich przyznawania w zależności od wyników ekonomicznych Spółki z uwagi m.in. na ograniczoną liczbę podmiotów obdarowywanych, skupieniu procesu w jednej komórce wewnętrznej, czynnego udziału Zarządu i Rady Nadzorczej w procesie ich udzielania. Zgodnie z *Regulaminem* obdarowanym może być przede wszystkim [...] ²⁴, co dodatkowo zawęża zakres podmiotowy i umożliwia nadzór nad udzielanymi darowiznami. Na etapie planowania i ustalania corocznych planów rzeczowo – finansowych Spółki, wydatki związane z darowiznami podlegały analizie ich wpływu na sytuację ekonomiczną Spółki, a na etapie rozpatrywania wniosku o udzielenie darowizny Departament Controllingu i Inwestycji weryfikował jej wpływ na wyniki finansowe Spółki.

(akta kontroli tom VII str. 13, 17-18)

W latach 2017-2021 Totalizator Sportowy uzyskiwał dodatnie wyniki finansowe. Zysk netto Spółki w kolejnych latach tego okres kształtował się następująco: 2017 r. - 301 273,1 tys. zł; w 2018 r. - 233 625,2 tys. zł; 2019 r. - 270 948,3 tys. zł; 2010 r. - 191 674,1 tys. zł; 2021 r. - 301 535,1 tys. zł.

(akta kontroli tom I str. 11)

W wyniku badania przez NIK dokumentacji, na podstawie której Totalizator Sportowy przekazał w latach 2017-2021 darowizny [...] ²⁵ ich przyznawanie i przekazywanie odbyło się na zasadach określonych w *Regulaminie udzielania darowizn*. Podstawę podjęcia przez Zarząd Spółki decyzji o przyznaniu darowizn na rzecz tych podmiotów stanowiły złożone przez nie wnioski w tej sprawie. Z podmiotami obdarowanymi zawarto umowy darowizny określające ich przeznaczenie oraz zasady przekazania, po uzyskaniu uprzedniej zgody na przyznanie darowizn ze strony Rady Nadzorczej Spółki. W przypadkach dwóch darowizn [...] ²⁶ w umowach darowizn zamieszczono

²¹ Na podstawie art. 5 ust. 2 uodip oraz art. 11 ust. 4 uoznk NIK wyłączyła jawność informacji stanowiącej tajemnicę przedsiębiorstwa. Wyłączenia dokonano w interesie Totalizatora Sportowego Sp. z o.o.

²² W *Regulaminie udzielania darowizn z 2016 r.* kwota ta określona została w wysokości równowartości 5,0 tys. euro, natomiast w *Regulaminie udzielania darowizn z 2018 r.* w wysokości 20,0 tys. zł.

²³ Dodatkowy próg wartości darowizny wprowadzony w *Regulaminie udzielania darowizn z 2018 r.*

²⁴ Na podstawie art. 5 ust. 2 uodip oraz art. 11 ust. 4 uoznk NIK wyłączyła jawność informacji stanowiącej tajemnicę przedsiębiorstwa. Wyłączenia dokonano w interesie Totalizatora Sportowego Sp. z o.o.

²⁵ Jak wyżej.

²⁶ Jak wyżej.

zapisy, w których obdarowani zobligowali się do przedstawienia raportu ze sposobu przeznaczenia darowizny. Z przedłożonego przez [...] ²⁷ rozliczenia w tej sprawie wynika, że jednostka ta sfinansowała ze środków darowizny zakup większej ilości sprzętu medycznego niż przewidywała zawarta umowa ²⁸. W przypadku umowy z Fundacją [...] ²⁹, określony w tej umowie termin przedłożenia przedmiotowego raportu przesunięto, na wniosek Fundacji o rok (do 31 grudnia 2022 r.), z powodu niewydatkowania wszystkich przyznanych tej jednostce środków.

W przypadku wybranych do badań kontrolnych NIK darowizn przekazanych w ww. okresie w kwocie ogółem [...] ³⁰, stwierdzono, że podstawę do tej czynności stanowiły postanowienia aktu notarialnego z dnia 16 listopada 2016 r. (Repetitorium A numer 12597/2016) w sprawie ustanowienia tej Fundacji, w którym to akcie Totalizator Sportowy, jako jeden jej fundatorów, zobowiązał się do dokonywania przez kolejnych 10 lat (począwszy od 2017 r.) corocznych wpłat na działalność statutową Fundacji, których wysokość wynosić miała [...] ³¹ w 2017 r. oraz połowę tej kwoty w kolejnych latach ww. okresu. Postanowienia przedmiotowego aktu notarialnego, jak i statutu [...] ³² nie zawierały zapisów obligujących Fundację do przedstawiania Totalizatorowi planów oraz rozliczeń odnośnie sposobu wykorzystania ww. środków darowizny. Nie zawierały także zapisów przewidujących możliwość przeprowadzenia przez Totalizator kontroli sposobu wykorzystania środków darowizny. Zapisów takich nie zamieszczono również w wybranej do kontroli umowie darowizny zawartej w dniu 17 marca 2021 r. z [...] ³³, której przedmiotem było przyznanie temu podmiotowi darowizny w kwocie [...] ³⁴ z przeznaczeniem na cele statutowe tej jednostki.

(akta kontroli tom I str. 108-124, 658; tom VI str. 183-287, 333-348; tom VII str. 166-167, 413-414)

Zarząd Totalizatora Sportowego wyjaśnił, że Spółce nieznany jest obowiązek (przepis, postanowienie, itp.) na podstawie którego [...] ³⁵ miałyby przekazywać Spółce (czy też innym fundatorom) informacje dotyczące celu, sposobu, zakresu wykorzystania otrzymanych darowizn. Przepisy Kodeksu cywilnego nie przewidują rozliczania obdarowanego ani też jego kontrolowania, a zwrot otrzymanej darowizny przewidują jedynie w razie dopuszczenia się przez obdarowanego rażącej niewdzięczności względem darczyńcy. Zarząd wskazał ponadto, że w jego ocenie interes Spółki w tej sprawie zabezpiecza jej oświadczenie, jako fundatora, zawarte w akcie o otworzeniu [...] ³⁶ wskazujące cele Fundacji, które są zbieżne z celami określonymi w Regulaminie udzielania darowizn. Dodatkowo Spółka posiada w [...] ³⁷ swojego przedstawiciela, który wykonuje kompetencje przewidziane statutem ww. Fundacji (nadzorcze i zatwierdzające).

(akta kontroli tom VII str. 15-16, 24-27)

Spółka nie szacowała i nie analizowała korzyści (handlowych lub wizerunkowych) z tytułu udzielonych darowizn.

Zarząd Spółki wyjaśnił, że udzielenie darowizny nie ma charakteru ekwiwalentnego. Prawnie niedopuszczalne jest udzielanie darowizn w zamian za jakieś korzyści. Efektem udzielonych darowizn mogło być wzmocnienie wizerunku Spółki w ramach

²⁷ Na podstawie art. 5 ust. 2 uodip oraz art. 11 ust. 4 uoznk NIK wyłączyła jawność informacji stanowiącej tajemnicę przedsiębiorstwa. Wyłączenia dokonano w interesie Totalizatora Sportowego Sp. z o.o.

²⁸ Zakupiono więcej o dwa materace odleżynowe oraz o jeden zestaw do infuzjoterapii niż określono w załączniku do umowy darowizny.

²⁹ Na podstawie art. 5 ust. 2 uodip oraz art. 11 ust. 4 uoznk NIK wyłączyła jawność informacji stanowiącej tajemnicę przedsiębiorstwa. Wyłączenia dokonano w interesie Totalizatora Sportowego Sp. z o.o.

³⁰ Jak wyżej.

³¹ Jak wyżej.

³² Jak wyżej.

³³ Jak wyżej.

³⁴ Jak wyżej.

³⁵ Jak wyżej.

³⁶ Jak wyżej.

³⁷ Jak wyżej.

realizowanej misji społecznej, przy czym osiągnięcie tego efektu nie było planowane i oczekiwane.

(akta kontroli tom VII str. 15, 24)

1.4. Wydatki Spółki w latach 2017-2021 na zakup usług medialnych wyniosły ogółem [...] ³⁸ bez uwzględnienia wydatków Spółki z tytułu prowizji dla domów mediowych oraz wydatków na usługi reklamowe w formie outdoor/ambient, realizowane z pominięciem domów mediowych.

W okresie objętym kontrolą Spółka zawarła ogółem [...] ³⁹ umów na zakup usług medialnych (reklamowych), w tym trzy umowy ramowe z domami mediowymi. Wydatki poniesione przez Totalizator na kampanie reklamowe przeprowadzone przez domy mediowe wyniosły w ww. okresie ogółem [...] ⁴⁰ co stanowiło [...] ⁴¹ ogółu ww. wydatków Spółki na zakup usług medialnych.

(akta kontroli tom I str. 6-7, 9)

[...] ⁴²

(akta kontroli tom I str. 10, 12-18)

W Totalizatorze Sportowym nie prowadzono w sposób udokumentowany analiz dotyczących szacowania korzyści wizerunkowych lub handlowych w przypadku podjęcia decyzji o zakupie usług medialnych za pośrednictwem domów mediowych.

Zarząd wyjaśnił, że Spółka przed zawarciem umów z domem mediowym dokonuje ogólnej oceny i rozeznania rynku, na ile zasadne jest i korzystne podjęcie współpracy z domem mediowym. Ocenie podlegają głównie korzyści handlowe i kosztowe w kontekście ogólnodostępnych raportów dotyczących domów mediowych, czy cenników mediów. Z rozeznania rynku przez Departament Marketingu wynika, że Spółka chcąc dokonywać zakupu mediów indywidualnie nie uzyskuje takich rabatów, jakie może uzyskać jakikolwiek dom mediowy, który obsługując wielu klientów, dysponuje znacznie większym budżetem mediowym niż Spółka, a co za tym idzie przeznaczalaby większe środki na zakup tych mediów. Rozeznanie rynku dokonywane w Spółce nie jest formalnie dokumentowane, informacje są przedstawiane podczas rozmów i spotkań wewnętrznych. Zarząd wskazał również, że Spółka nie dysponuje niezbędnymi, specjalistycznymi narzędziami do planowania kampanii, szczególnie w TV oraz programami i narzędziami specjalistycznymi do prowadzenia kampanii w Internecie, które wymagają specjalistycznej wiedzy i umiejętności do ich obsługi. Ponadto ze względu na cenę zakupu i aktualizacji tych narzędzi oraz niewielką skalę stosowania w porównaniu z domem mediowym obsługującym wielu klientów, ich zakup byłby dla Spółki nieekonomiczny.

(akta kontroli tom VII str. 144-145)

W okresie do 30 listopada 2021 r. za realizację zadań dotyczących organizacji, prowadzenia i nadzoru działalności marketingowej w Spółce odpowiedzialny był głównie Zespół Komunikacji Marketingowej i Wizualizacji Marki w Departamencie Promocji i PR. Do zadań ww. Zespołu, należało m.in. przygotowanie, koordynacja i nadzór nad kampaniami produktowymi i promocyjnymi, wybór właściwych dla danej kampanii mediów, współpraca z agencjami reklamowymi, domami mediowymi i innymi podmiotami zewnętrznymi przy opracowywaniu strategii oraz realizacji działań promocyjnych i reklamowych.

W 2017 i 2018 r. (wg stanu na dzień 1 stycznia danego roku) w ww. Zespole zatrudnionych było 12 pracowników. W kolejnych latach z okresu 2019-2021 liczba pracowników tego Zespołu wynosiła odpowiednio: 11, 16 i 14 osób.

³⁸ Na podstawie art. 5 ust. 2 uodip oraz art. 11 ust. 4 uoznk NIK wyłączyła jawność informacji stanowiącej tajemnicę przedsiębiorstwa. Wyłączenia dokonano w interesie Totalizatora Sportowego Sp. z o.o.

³⁹ Jak wyżej.

⁴⁰ Jak wyżej.

⁴¹ Jak wyżej.

⁴² Jak wyżej.

Od 1 grudnia 2021 r.⁴³ zadania w ww. Zakresie przypisane zostały do właściwości Zespołu Strategii i Komunikacji Marketingowej oraz Wizualizacji Marki w Departamencie Marketingu.

(akta kontroli tom I str. 328, 332-348, 410-429; tom VII str. 426-427)

W Spółce nie wprowadzono uregulowań wewnętrznych określających organizację i procedury prowadzenia przez Totalizator Sportowy działalności medialnej, w tym zasady i warunki prowadzenia tego rodzaju działalności i sposób zlecania tego rodzaju usług.

(akta kontroli, tom VII str. 129)

[...] ⁴⁴

(akta kontroli, tom VII str. 133, 422-423)

W wyniku kontroli dokumentacji dotyczącej wszystkich trzech postępowań Totalizatora Sportowego, w wyniku których w okresie objętym kontrolą NIK zawarto umowy ramowe z domami mediowymi stwierdzono, że we wszystkich tych przypadkach zostały one przeprowadzone zgodnie z uregulowaniami wewnętrznymi Totalizatora, określającymi zasady postępowania przy udzielaniu zamówień o wartości powyżej 220 tys. zł brutto.

[...] ⁴⁵

(akta kontroli, tom I str. 7, 658; tom IV str. 394-426)

W trzecim przypadku, dotyczącym zawarcia umowy ramowej z innym domem mediowym [...] ⁴⁶, którym była spółka pośrednio kontrolowana przez Skarb Państwa, Totalizator Sportowy udzielił zamówienia po przeprowadzeniu postępowania w trybie zamówienia z wolnej ręki. Jako podstawę do zastosowania trybu z wolnej ręki w tym przypadku wskazano postanowienia §18 ust 2 pkt 14 Regulaminu udzielania zamówień w Totalizatorze Sportowym o wartości przekraczającej kwotę 220 tys. zł brutto, zgodnie z którymi przeprowadzenie postępowania w tym trybie jest dopuszczalne, jeżeli zamówienie ma być realizowane przez spółkę Skarbu Państwa lub spółkę pośrednio kontrolowaną przez Skarb Państwa. Uzasadniając we wniosku zakupowym potrzebę udzielenia tego zamówienia podano, że Totalizator poprzez zawarcie drugiej umowy w tej sprawie ze spółką Skarbu Państwa lub spółką pośrednio kontrolowaną przez Skarb Państwa, chce skorzystać z możliwości posiadania i rozpatrywania ofert konkurencyjnych, w stosunku do prezentowanych przez obecny dom mediowy. Wskazano również, że uregulowania regulaminowe umożliwiające zastosowanie w tym przypadku trybu z wolnej ręki w stosunku do tego rodzaju spółek, pozwalają na skrócenie czasu jaki byłby niezbędny na przeprowadzenie całego procesu związanego z postępowaniem przetargowym, który w Spółce trwa od czterech do sześciu miesięcy. W protokole z przeprowadzonego postępowania zakupowego wskazano, że w wyniku przeprowadzonych negocjacji oferta cenowa firmy została łącznie obniżona o ok. [...] ⁴⁷ % względem oferty pierwotnej.

(akta kontroli tom IV str. 427-443)

W umowach ramowych zawartych z domami mediowymi w wyniku ww. postępowań wprowadzono postanowienia mające na celu zabezpieczenie interesu Spółki, w przypadku niewłaściwej ich realizacji przez domy mediowe.

(akta kontroli, tom IV str. 81, 86-87, 111-112, 116-117, 146, 150-151)

Analiza dokumentacji dotyczącej realizacji czterech wybranych media planów w ramach trzech kampanii reklamowych przeprowadzonych przez dom mediowy

⁴³ Zmiana wynikała ze zmian organizacyjnych w strukturach Spółki w ramach których m.in. w miejsce Departamentu Promocji i PR utworzony został Departament Marketingu.

⁴⁴ Na podstawie art. 5 ust. 2 uodip oraz art. 11 ust. 4 uoznk NIK wyłączyła jawność informacji stanowiącej tajemnicę przedsiębiorstwa. Wyłączenia dokonano w interesie Totalizatora Sportowego Sp. z o.o.

⁴⁵ Jak wyżej.

⁴⁶ Jak wyżej.

⁴⁷ Jak wyżej.

wykazała, że dokonane w ramach tych kampanii zakupy usług medialnych wynikały z media planów. Tryb planowania, zlecenia i raportowania przez dom mediowy przebiegu działań kampanijnych był zgodny z zasadami postępowania określonymi w umowach ramowych (szczegółowy opis wyników efektywności prowadzonych kampanii z wykorzystaniem analizowanych mediów zawarto w obszarze 2 niniejszego wystąpienia pokontrolnego). Poddane analizie kampanie reklamowe przeprowadzone przez dom mediowy wpisywały się w przedmiot działalności Totalizatora Sportowego określony w umowie Spółki oraz w cele i kierunki działań w zakresie marketingu, promocji i PR określone w „Strategii Totalizatora Sportowego Sp. z o. o. na lata 2017-2021”.

(akta kontroli tom I str. 20-70, 631-655; tom IV str. 207-352)

1.5. W latach 2017-2021 Totalizator Sportowy wydatkował na zakup usług prawnych kwotę [...] ⁴⁸. W okresie tym Spółka zawarła [...] ⁴⁹ umów na obsługę prawną, z czego w [...] ⁵⁰ przypadkach były to umowy, których przedmiotem była stała lub okresowa obsługa prawna Totalizatora, w tym jego oddziałów terenowych. Ponadto w okresie objętym kontrolą NIK obowiązywało również [...] ⁵¹ umów, których przedmiotem była stała lub okresowa obsługa prawna Spółki, zawartych przed okresem objętym kontrolą (tj. w latach 2013-2016).

(akta kontroli tom I str. 6, 8-9; tom VII str. 101-103)

W okresie objętym kontrolą zadania z zakresu obsługi prawnej Spółki realizował Departament Prawny, a następnie po zmianach organizacyjnych w 2021 r. utworzony w jego miejsce Departament Prawny i Compliance. W Departamencie Prawnym w latach 2017-2021 według stanu na dzień 1 stycznia, zatrudnionych było od 15 do 26 pracowników, z czego od 12 do 20 pracowników stanowiły osoby z tytułem radcy prawnego, adwokata lub syndyka.

Zgodnie z kolejnymi regulaminami organizacyjnymi ww. Departamentów ⁵², do zadań ich pracowników należało m.in. świadczenie pomocy prawnej na rzecz Spółki i jej poszczególnych komórek organizacyjnych, w tym udzielanie porad i konsultacji prawnych, sporządzenie opinii prawnych, wsparcie w negocjacjach z kontrahentami Spółki, występowanie przed sądami i urzędami (zastępstwo procesowe i prawne) oraz koordynacja współpracy z zewnętrznymi podmiotami świadczącymi pomoc prawną dla Spółki.

(akta kontroli tom I str. 328-331, 354-378; tom VII str. 135-137)

Zarząd Spółki wyjaśnił, że zawieranie umów na pomoc prawną, pomimo posiadania w strukturach Spółki komórki prawnej, podyktowane było m.in.: wielkością Spółki, jej rozbudowaną i rozproszoną strukturą organizacyjną, w skład której wchodzi m.in. 17 Oddziałów terenowych i Oddziału Tor Wyścigów Konnych Służewiec; wchodzeniem w nowe obszary działalności, co wiąże się z potrzebą pozyskania specjalistycznej wiedzy w danych dziedzinach i projektach; dynamicznie zmieniającym się otoczeniem biznesowym i prawnym. Od lat w Spółce stosowany był model łączony, który najbardziej optymalnie bilansuje aspekty związane z elastycznym wykorzystaniem potencjału ekspertów zewnętrznych, przy spiętrzeniu się prac ze stabilnością bieżącej obsługi prawnej Spółki w ramach potencjału własnego. Takie rozwiązanie nie prowadzi do przerostu zatrudnienia i związanego z tym zaburzenia efektywności ekonomicznej. Każdorazowe zlecenie sprawy poprzedzone było oceną możliwości jego wykonania w ramach zasobów własnych

⁴⁸ Na podstawie art. 5 ust. 2 uodip oraz art. 11 ust. 4 uoznk NIK wyłączyła jawność informacji stanowiącej tajemnicę przedsiębiorstwa. Wyłączenia dokonano w interesie Totalizatora Sportowego Sp. z o.o.

⁴⁹ Jak wyżej.

⁵⁰ Jak wyżej.

⁵¹ Jak wyżej.

⁵² W przypadku Departamentu Prawnego były to regulaminy wprowadzone uchwałami Zarządu Totalizatora Nr 222/IX/2016 z dnia 20 września 2016 r. oraz Nr 50/2017 z 28 grudnia 2017 r., natomiast w przypadku Departamentu Prawnego i Compliance regulaminy wprowadzony zarządzeniem Prezesa Zarządu Totalizatora Nr 6/2021 z 2 września 2021 r.

na bieżąco, a zlecenie wynikało z braku doświadczenia w danej dziedzinie przez pracowników Spółki, specjalistycznego charakteru zagadnienia, obciążenia pracą pracowników. Świadczenie usług prawnych przez podmioty zewnętrzne najczęściej oznacza gotowość ich wykonywania. Tak jest także w przypadku Spółki, która w większości posiada zawarte umowy ramowe, z których korzystanie jest uzależnione m.in. od ilości spraw, ich skomplikowania oraz wymogu specjalistycznej wiedzy.

(akta kontroli tom VII str. 29, 36-46, 130, 135-137)

W wyniku badania trybu zawarcia przez Spółkę trzech umów na doradztwo prawne [...] ⁵³, na których realizację w latach 2017-2021 wydatkowano ogółem [...] ⁵⁴. stwierdzono, że dwie z nich o charakterze ramowym zostały zawarte w 2017 r. na czas nieokreślony bez stosowania Regulaminu udzielania zamówień, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 6 obowiązującego w tym czasie Regulaminu udzielania zamówień o wartości nieprzekraczającej równowartości w złotych 50 tys. euro ⁵⁵, zgodnie z którym jego postanowienia nie miały zastosowania do umów o świadczenie usług z zakresu doradztwa prawnego. Przed zawarciem ww. umów, na początku 2017 r. Spółka przeprowadziła rozpoznanie rynkowe w zakresie wyboru doradcy prawnego do świadczenia usług pomocy prawnej w zakresie znowelizowanej w grudniu 2016 r. ustawy z dnia 19 listopada 2009 r. o grach hazardowych, poprzez wysłanie zapytań do 35 podmiotów. Z żadnym z 10 podmiotów, które udzieliły odpowiedzi nie zawarto jednak umowy.

(akta kontroli tom I str. 125-126, 311-327, 658; tom V str. 1-3, 68-121, 166-205; tom VII str. 48-50, 61-94)

Zarząd Spółki wyjaśnił, iż odstępianie w ww. dwóch przypadkach od konkurencyjnego trybu podstępowania spowodowane było tym, że żadna z kancelarii, która złożyła ofertę w ramach rozpoznania rynku nie wykazała się kompleksowością doświadczenia mimo wysokich miejsc w rankingach kancelarii. Dodatkowo kancelarie, które udzieliły odpowiedzi zaproponowały wysokie stawki opłat za usługi prawne. Wobec powyższego zdecydowano się na zmianę sposobu wyłonienia kancelarii kierując się specjalizacją, doświadczeniem eksperckim kancelarii w danej dziedzinie. Wynikiem poszukiwania było podjęcie rozmów z dwoma kancelariami prawnym, z którym następnie zawarto umowy.

(akta kontroli tom VII str. 48-50, 61-94)

Trzecia z badanych umów została zawarta w 2019 r. [...] ⁵⁶ na okres jednego roku z zastosowaniem trybu zamówienia z wolnej ręki, na podstawie § 43 pkt 8 obowiązującego wówczas Regulaminu udzielania zamówień o wartości przekraczającej 220 tys. zł brutto ⁵⁷ (zastosowanie tego trybu przy wyborze wykonawcy usługi uzasadniano we wniosku zakupowym potrzebą kontynuacji współpracy z zaufanym doradcą, świadczącym usługi na najwyższym poziomie, doradzającym Zarządowi w najbardziej newralgicznych aspektach prowadzonej działalności).

(akta kontroli tom I str. 196-234, 658; tom V str. 1-3, 15-42; tom VII str. 48-50)

W wyniku badania dokumentacji dotyczącej zawierania i realizacji ww. trzech umów na doradztwo prawne stwierdzono ponadto, że:

- we wszystkich ww. przypadkach określoną w umowach wysokość jednostkowych stawek wynagrodzeń za usługi ustalono w wyniku przeprowadzonych negocjacji;

⁵³ Na podstawie art. 5 ust. 2 uodip oraz art. 11 ust. 4 uoznk NIK wyłączyła jawność informacji stanowiącej tajemnicę przedsiębiorstwa. Wyłączenia dokonano w interesie Totalizatora Sportowego Sp. z o.o.

⁵⁴ Jak wyżej.

⁵⁵ Tj. Regulaminu udzielania zamówień przez Totalizator Sportowy Sp. z o.o. o wartości nieprzekraczającej równowartości w złotych 50 tys. euro wprowadzonego uchwałą Zarządu Spółki Nr 189/VIII/2016 z 9 sierpnia 2016 r.

⁵⁶ Jak wyżej.

⁵⁷ Wprowadzonego uchwałą Zarządu Spółki Nr 244/VIII/2017 z dnia 11 sierpnia 2017 r. ze zm.

- w toku realizacji ww. umów, wynegocjowane stawki były stosowane zgodnie z postanowieniami zawartych umów, przy zachowaniu ustalonego w umowach maksymalnego limitu wydatków z tego tytułu w skali roku;
- podpisanie aneksów do ww. dwóch umów z 2017 r. podwyższających górny maksymalny limit wynagrodzenia, które mogło być wypłacone na rzecz kancelarii prawnych w okresie rocznym, poprzedzone zostało uzyskaniem stosownych zgód ze strony organów Spółki, a w jednym przypadku (w którym wysokość tego limitu zwiększono do kwoty [...]]⁵⁸ dodatkowo pozyskaniem wymaganej pozytywnej opinii w tej sprawie ze strony Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej, zgodnie art. 20 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2016 r. o Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej⁵⁹;
- umowa zawarta w 2019 r. zawierała postanowienia dotyczące prawa Spółki do naliczenia kar umownych w przypadku stwierdzenia niewykonania lub nienależytego wykonania usług stanowiących przedmiot umowy, z określeniem ich wysokości oraz sposobu naliczania;
- w przypadku umów zawartych w 2017 r., postanowienia dotyczące prawa Spółki do naliczenia kar umownych, z określeniem ich wysokości i sposobu naliczenia wprowadzono dopiero w aneksach do umów⁶⁰, w związku z przywołaną wyżej opinią prawną Prokuraturii Generalnej RP w sprawie projektu aneksu nr 4 do umowy z dnia 26 maja 2017 r., w której zwrócono uwagę na brak zapisów w tej sprawie w ww. umowie.

W okresie objętym kontrolą NIK nie wystąpiły przesłanki do naliczenia przez Spółkę kar umownych z tytułu nieprawidłowej realizacji ww. umów przez kancelarie prawne.

(akta kontroli tom I str. 658; tom V str. 1-3, 15-271; tom VII str. 106)

Zarząd Spółki wyjaśnił m.in. iż zastrzeżenie kary umownej nie jest obowiązkiem stron warunkującym zawarcie danej umowy cywilnoprawnej, a przede wszystkim nie pozbawia żadnej ze stron możliwości dochodzenia lub uwolnienia się od odpowiedzialności kontraktowej na zasadach ogólnych. Podstawowym instrumentem prawnym jest zawsze art. 471 Kodeksu cywilnego. W pierwotnych umowach z 2017 r. nie zastrzeżono kar z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania ze względu na charakter tych umów, wykonywanie ich przez osoby wykonujące zawody zaufania publicznego, dodatkową pieczę, którą sprawują samorządy zawodowe, a także nieoczywistość zastrzegania kar w umowach starannego działania. Wprowadzenie klauzul w aneksach do ww. umów było wynikiem rekomendacji Prokuraturii Generalnej RP.

(akta kontroli tom VII str. 137-139)

Zrealizowane przez kancelarie prawne usługi prawne w ramach ww. trzech umów, wybranych do badań kontrolnych NIK, związane były z działalnością podstawową lub bieżącą (administracyjną) Spółki. Zrealizowane usługi z zakresu pomocy prawnej dotyczyły też zagadnień związanych z realizacją zadań z zakresu przeciwdziałania COVID – 19, wykonywanych na polecenie Prezesa Rady Ministrów, dotyczących utworzenia szpitala tymczasowego na terenie województwa mazowieckiego⁶¹ oraz organizacji i przeprowadzenia, w okresie od 1 lipca do 30 września 2021 r. kampanii społecznej zachęcającej do szczepienia przeciwko COVID -19, obejmującej w szczególności organizację i przeprowadzenie loterii promocyjnej⁶².

(akta kontroli tom V str. 1-3; tom VII str. 116-121)

⁵⁸ Na podstawie art. 5 ust. 2 uodip oraz art. 11 ust. 4 uoznk NIK wyłączyła jawność informacji stanowiącej tajemnicę przedsiębiorstwa. Wyłączenia dokonano w interesie Totalizatora Sportowego Sp. z o.o.

⁵⁹ Dz.U. z 2021 r. poz. 2180, ze zm.

⁶⁰ Tj. w aneksie nr 4 z dnia 29 grudnia 2017 r. do umowy 26 maja 2017 r. oraz w aneksie nr 1 z dnia 1 lutego 2021 r. do umowy z dnia 5 maja 2017 r.

⁶¹ Decyzja Prezesa Rady Ministrów z 30 października 2020 r., zmieniona decyzją z 2 listopada 2020 r.

⁶² Decyzja Prezesa Rady Ministrów z 8 czerwca 2021 r.

1.6. W latach 2017-2021 Totalizator Sportowy wydatkował na zakup usług konsultingowych/doradczych (innych niż usługi prawne) (...) ⁶³

W okresie tym Spółka zawarła ogółem (...) ⁶⁴ umów, których przedmiotem było świadczenie na rzecz Totalizatora tego rodzaju usług, z czego w (...) ⁶⁵ przypadkach były to umowy, których przedmiotem była stała lub okresowa obsługa konsultingowa/doradcza Totalizatora. Ponadto w ww. okresie obowiązywało również pięć umów na stałą lub okresową obsługę konsultingową/doradczą Spółki zawartych przed okresem objętym kontrolą NIK (tj. w 2014 r.).

(akta kontroli str. tom I str. 6, 8-9; tom VII str. 98-100)

W wyniku badania trzech wybranych umów na usług konsultingowe/doradcze, na których realizację Spółka wydatkowała w latach 2017-2021 ogółem (...) ⁶⁶, stwierdzono, że ich przedmiotem były następujące usługi:

– (...) ⁶⁷

– umowa z dnia 1 sierpnia 2019 r. ⁶⁸ zawarta na czas nieokreślony – usługi doradztwa podatkowego, świadczone w szczególności w ramach dyżuru w siedzibie Totalizatora, w określonym w umowie wymiarze godzin.

(akta kontroli str. tom I str. 658; tom V str. 1; tom VI str. 28-43, 87-110, 160-164)

Totalizator Sportowy posiadał w strukturze organizacyjnej komórki, do których zadań zgodnie z ich regulaminami organizacyjnymi należały zagadnienia finansowe i podatkowe, tj. m.in. Departament Rachunkowości Finansowej (w skład którego wchodził m.in. Zespół Podatków); Departament Rachunkowości Zarządczej i Inwestycji oraz Departament Finansów i Rozliczeń.

(akta kontroli str. tom I str. 328, 449-608)

Zarząd wyjaśnił, iż zlecenie usług doradczych podyktowane było aktualnymi potrzebami Spółki dotyczącymi wsparcia w realizacji projektów lub działań, w szczególności:

– [...] ⁶⁹

– [...] ⁷⁰.

(akta kontroli tom VII str. 29-30, 54-56)

Umowę z dnia 1 sierpnia 2019 r., której przedmiotem było świadczenia usług z zakresu doradztwa podatkowego, zawarto bez stosowania Regulaminu udzielania zamówień w Totalizatorze Sportowym Sp. z o.o. o wartości przekraczającej kwotę 220 tys. zł brutto za zgodą Zarządu Spółki, w oparciu o postanowienia § 5 ust. 3 pkt 2 tego Regulaminu. We wniosku o udzielenie zamówienia w tej sprawie, bez stosowania ww. Regulaminu udzielania zamówień, Dyrektor Departamentu Rachunkowości Finansowej wskazała, że wymagane jest doraźne wsparcie doradcy podatkowego w pojawiających zagadnieniach prawno-podatkowych. Spółka zawiera także kluczowe umowy m.in. z kontrahentami zagranicznymi, co wymaga szczegółowej analizy pod względem podatkowym. Podała ponadto, że ofertę na usługi doradztwa podatkowego złożyła osoba, prowadząca własną kancelarię prawno-podatkową, z którą współpraca w ubiegłych latach przebiegała zgodnie z oczekiwaniami Spółki.

Wyboru wykonawców ww. dwóch umów ramowych na usługi doradztwa finansowego dokonano w trybie zamówienia z wolnej ręki, na podstawie § 43 pkt 8 ww. Regulaminu

⁶³ Na podstawie art. 5 ust. 2 uodip oraz art. 11 ust. 4 uoznk NIK wyłączyła jawność informacji stanowiącej tajemnicę przedsiębiorstwa. Wyłączenia dokonano w interesie Totalizatora Sportowego Sp. z o.o.

⁶⁴ Jak wyżej.

⁶⁵ Jak wyżej.

⁶⁶ Jak wyżej.

⁶⁷ Jak wyżej.

⁶⁸ Jak wyżej.

⁶⁹ Jak wyżej.

⁷⁰ Jak wyżej.

udzielania zamówień o wartości przekraczającej kwotę 220 tys. zł brutto. Przed zawarciem umów przeprowadzono rozpoznanie rynku w formie zapytania o informację skierowanego do siedmiu firm. Z dwoma firmami, które przedstawiły najkorzystniejsze cenowo oferty podjęto dalsze negocjacje w celu ustalenia maksymalnych cen za poszczególne rodzaje zleceń oraz inne warunki umowy ramowej. Rada Nadzorcza Spółki wyraziła zgodę na zawarcie przedmiotowych umów. W wyniku badania dokumentacji ww. trzech umów na usługi konsultingowe/doradcze stwierdzono ponadto, że:

- we wszystkich ww. przypadkach określona w umowach wysokość stawek wynagrodzeń za usługi została ustalona w wyniku przeprowadzonych negocjacji;
- w toku realizacji umowy na doradztwo podatkowe, wynegocjowane stawki wynagrodzeń były stosowane zgodnie z jej postanowieniami, przy zachowaniu ustalonego w umowie maksymalnego limitu wydatków z tego tytułu w skali roku;
- umowy ramowe na doradztwo finansowe zostały zrealizowane zgodnie z udzielonymi przez Totalizator zleceniami z zachowaniem limitu wydatków przewidzianych w tych umowach;
- podpisanie aneksu do ww. dwóch umów ramowych na doradztwo finansowe wydłużającego do 24 miesięcy okres ich realizacji, poprzedzone zostało uzyskaniem stosownej zgody ze strony Zarządu i Rady Nadzorczej Spółki;
- usługi doradcze realizowane na rzecz Totalizatora Sportowego w ramach ww. umów wpisywały się w przedmiot działalności określony w umowie Spółki.

(akta kontroli tom V str. 1, 3; tom VI str. 1-182; tom VII str. 170-171, 338-412)

W umowach ramowych na usługi doradztwa finansowego zawarto postanowienia mające na celu zabezpieczenia interesu Spółki w przypadku niewłaściwej ich realizacji przez wykonawców.

W wybranej do kontroli umowie na doradztwo podatkowe nie wprowadzono klauzul dotyczących możliwości naliczenia przez Spółkę kar umownych za nieterminowe lub nienależyte wykonanie zleconych zadań. Przewidziano jedynie możliwość naliczenia przez Totalizator kary umownej, w wysokości określonej w umowie, za każdy przypadek naruszenia przez zleceniobiorcę określonych w umowie zasad poufności oraz reguł postępowania z przekazanymi dokumentami.

W okresie objętym kontrolą NIK nie wystąpiły przesłanki do naliczenia przez Spółkę kar umownych z tytułu nieprawidłowej realizacji ww. trzech umów na usługi doradcze/konsultingowe.

(akta kontroli tom V str. 1; tom VI str. 28-45, 87-112, 160-165; tom VII str. 106)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W Totalizatorze nie opracowano planu działalności sponsoringowej na 2017 r., co było niezgodne z zasadami postępowania określonymi w § 8 *Zasad sponsoringu z 2014 r.*

Dyrektor Departamentu Organizacyjnego Spółki wyjaśniła, że brak formalnego sporządzenia planu na 2017 r. wynikał ze zmian organizacyjnych, które nastąpiły w Spółce w końcu 2016 r. Działania sponsoringowe w 2017 r. wynikały z umowy sponsoringowej z PKOL, której realizacja zgodnie z planem sponsoringowym na 2016 r. obejmowała również 2017 r. Poza wykonywaniem umowy z PKOL w 2017 r. Spółka nie podejmowała innych działań sponsoringowych, które wymagałyby wcześniejszego zaplanowania.

(akta kontroli tom VII str. 425)

W odniesieniu do powyższych wyjaśnień, NIK zauważa, że podane w nich argumenty, nie zmieniają faktu prowadzenia przez Spółkę działalności sponsoringowej w 2017 r.

niezgodnie z regułami postępowania określonymi w *Zasadach sponsoringu* określającymi zasady planowania tej działalności na poszczególne lata.

2. Jedna z sześciu badanych przez NIK umów zawartych przez Spółkę na usługi doradcze, której przedmiotem było świadczenie na rzecz Totalizatora usług doradztwa podatkowego [...] ⁷¹, nie zawierała zapisów określających prawo Spółki do naliczenia kar umownych w przypadku nieterminowego lub nienależytego wykonania zleconych prac. W ocenie NIK może to utrudniać dochodzenie ewentualnych roszczeń z tego tytułu. Należy dodać, że zapisy takie zostały wprowadzone do pozostałych pięciu umów objętych badaniami kontrolnymi, których przedmiotem było zlecenie podmiotom zewnętrznym świadczenia na rzecz Spółki różnego rodzaju usług doradczych, co świadczy o niejednolitości postępowania Totalizatora Sportowego w tej sprawie.

(akta kontroli tom V str. 1; tom VI str. 160-165)

Zarząd Spółki wyjaśnił, iż w ww. umowie nie zastrzeżono kar z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania ze względu na jej realizację przez osobę wykonującą zawód zaufania publicznego oraz odpowiedzialność zawodową, dyscyplinarną i etyczną zawodu doradcy podatkowego jak też możliwość dochodzenia roszczeń na podstawie przepisów Kodeksu cywilnego oraz ubezpieczenia OC.

(akta kontroli tom VII str. 139-140)

W odniesieniu do ww. wyjaśnień, NIK zauważa, że argumenty w nich wskazane zastosowanie mają również do umów dotyczących świadczenia na rzecz Totalizatora Sportowego usług doradztwa prawnego. Nie stanowiło to jednak przeszkody do wprowadzenia przez Spółkę do tych umów postanowień określających wysokość i zasady naliczenia kar umownych w przypadku stwierdzenia nienależytej realizacji zleconych zadań, w związku ze sformułowaną w tej sprawie rekomendacją Prokuratury Generalnej RP. Należy dodać, że umieszczanie w zawieranych przez Spółkę umowach zapisów dotyczących kar umownych za niewykonanie i nienależyte wykonanie zadań, umożliwi sprawniejszą i szybszą egzekucję potencjalnych należności z tego tytułu, a tym samym świadczy o należytej dbałości o interes Spółki.

OCENA CZĄSTKOWA

Totalizator Sportowy przy zawieraniu w latach 2017-2021 umów dotyczących sponsoringu, udzielania darowizn, zakupu usług medialnych, prawnych i doradczych/konsultingowych stosował się do uregulowań wewnętrznych określających obowiązujące w Spółce zasady postępowania w tym zakresie. Wprowadzone w Totalizatorze uregulowania określające zasady prowadzenia działalności sponsoringowej uwzględniały rekomendacje Ministerstwa Skarbu Państwa z 2016 r. Realizacja zawartych przez Spółkę umów dotyczących sponsoringu, darowizn, zakupu usług medialnych i doradczych, w wybranych do kontroli sprawach odbywała się na zasadach w nich określonych. Stwierdzone nieprawidłowości dotyczące nieopracowania planu działalności sponsoringowej na 2017 r. oraz niejednolitości postępowania w zakresie wprowadzania do umów na usługi doradcze postanowień określających wysokość i zasady naliczania kar umownych z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania zleconych usług nie miały, w ocenie NIK, zasadniczego znaczenia, gdyż nie spowodowały negatywnych konsekwencji dla działalności Spółki. W odniesieniu do stwierdzonych przypadków niedysponowania przez Totalizator Sportowy informacjami o sposobie wykorzystania darowizn przekazanych na działalność Fundacji, NIK zauważa, że w ramach dbałości o gospodarność wydatkowania środków, Spółka powinna interesować się w każdym przypadku, na jakie cele wykorzystane zostały faktycznie przekazane przez nią darowizny, w tym czy ich wykorzystanie przez obdarowanych było zgodne

⁷¹ Na podstawie art. 5 ust. 2 uodip oraz art. 11 ust. 4 uoznk NIK wyłączyła jawność informacji stanowiącej tajemnicę przedsiębiorstwa. Wyłączenia dokonano w interesie Totalizatora Sportowego Sp. z o.o.

z deklarowanym, a w przypadkach gdy darowizny przekazywane były fundacjom na realizację ich celów statutowych – czy ich faktyczne wykorzystanie mieściło się w tych ich celach.

OBSZAR

2. Mierzenie oraz osiągnięcie efektów działalności sponsoringowej, usług medialnych, konsultingowych i prawnych

Opis stanu faktycznego

2.1. [...] ⁷².

(akta kontroli tom II str. 14-15, 26-27; 100-444; tom III str. 1)

2.2. W Spółce nie wprowadzono uregulowań wewnętrznych określających zasady mierzenia i oceny uzyskanych efektów z tytułu zakupionych usług medialnych, w tym zasady analizy i oceny dokumentacji przekazywanej przez agencje reklamowe, stanowiącej podstawę wypłaty wynagrodzenia za zrealizowane usługi w tym zakresie.

(akta kontroli tom VII str. 13, 19-20)

Zarząd Spółki wyjaśnił, że w ocenie Spółki nie wszystkie procesy, realizowane w tej jednostce muszą być objęte procedurami, co nie oznacza, że określone zadania i czynności nie są wykonywane. W przypadku umów na usługi medialne Spółka ma wypracowane standardy oceny efektów zakupu, z których korzysta przy zawieraniu umów z domami mediowymi. Standardy zapisane w umowach z domami mediowymi określają procedurę związaną z kontrolą i oceną efektywności zakupu usług medialnych. Przesławiana przez dom mediowy dokumentacja rozliczeniowa z realizacji umów weryfikowana jest przez niezależnego audytora mediowego.

(akta kontroli tom VII str. 13, 19-20, 172-173, 415-423)

Zgodnie z wybranymi do kontroli umowami ramowymi na usługi medialne, zawartymi przez Spółkę w okresie objętym kontrolą NIK, agencje, z którymi je zawarto zobowiązane były m.in. do organizacji i prowadzenia kampanii reklamowych na rzecz Totalizatora Sportowej, monitorowania ich przebiegu oraz opracowywania i składania do Spółki: raportów tygodniowych z przebiegu poszczególnych kampanii; analiz efektywności wykonania media planów po zakończeniu każdej kampanii; rozliczeń finansowych dotyczących poszczególnych kampanii, a także rocznych raportów z podsumowaniem wykonania wydatków w ciągu całego roku w rozbiciu na poszczególne media i nośniki mediów.

[...] ⁷³

(akta kontroli, tom IV str. 67-74, 98-105, 134-140)

W wyniku analizy raportów przekazanych do Spółki przez dom mediowy, w ramach realizacji umów z 22 grudnia 2017 r. i 18 grudnia 2020 r., pod kątem wykonania ustalonego w media planie poziomu wydatków oraz osiągnięcia określonego w tym dokumencie celu (efektu) dla wybranych do kontroli NIK kampanii reklamowych przeprowadzonych za pośrednictwem telewizji (TV) lub/i Internetu stwierdzono, że

[...] ⁷⁴

(akta kontroli, tom IV str. 205-352)

[...] ⁷⁵

(akta kontroli, tom VII str. 133-134, 171-172, 415-423)

2.3. W okresie objętym kontrolą NIK w Spółce nie było regulacji wewnętrznych określających zasady oceny efektywności zlecenia usług prawnych i doradczych/konsultingowych. Nie przeprowadzono analiz, kontroli wewnętrznych ani audytów dotyczących tego zagadnienia.

⁷² Jak wyżej.

⁷³ Jak wyżej.

⁷⁴ Jak wyżej.

⁷⁵ Jak wyżej.

Zarząd Spółki wyjaśnił m.in., że zasady rozliczania umów na usługi prawne i doradcze/konsultingowe wynikają z zawieranych przez Totalizator Sportowy umów na usługi cywilnoprawne. Spółka stosuje w tych umowach postanowienia związane z zasadami rozliczeń, które są adekwatne do potrzeb i warunków ich wykonywania. Wydatki na ten cel i liczba umów zawieranych w tym zakresie utrzymuje się na stałym i kontrolowalnym poziomie. Departament Controllingu i Inwestycji Finansowych dokonywał analiz wydatków pod kątem rachunkowości zarządczej, tj. w korelacji do uzyskiwanych przez Spółkę przychodów. Wydatki na usługi prawne i doradcze w latach 2017-2021 stanowiły [...] ⁷⁶ % przychodów Spółki.

W efekcie realizacji trzech umów na pomoc prawną, wybranych do badań kontrolnych [...] ⁷⁷ Totalizator uzyskał łącznie 1352 różnego rodzaju analiz, informacji, ocen, konsultacji i opinii prawnych m.in. w zakresie doradztwa strategicznego na potrzeby Zarządu oraz Departamentu Organizacyjnego. Efektem realizacji wybranej do badań kontrolnych umowy na doradztwo podatkowe [...] ⁷⁸ było m.in. 378 pisemnych opinii w tych sprawach.

(akta kontroli tom V str. 1, 64-66, 130, 119-165, 206-271; tom VII str. 381-412)

[...] ⁷⁹

(akta kontroli tom V str.1; tom VI str. 1-159)

Zarząd wyjaśnił, że opinie, wnioski, propozycje czy rekomendacje otrzymane przez Totalizator Sportowy w wyniku realizacji umów na usługi doradcze wykorzystywano na bieżąco w prowadzonej działalności.

(akta kontroli tom VII str. 13, 19-20, 46, 163, 168-170)

Rada Nadzorcza Spółki dysponowała informacjami dotyczącymi zakresu prowadzonej przez Totalizator Sportowy działalności w zakresie zlecenia innym podmiotom do realizacji usług medialnych oraz doradczych. Źródłem tych informacji były m.in. przekazywane Radzie przez Zarząd Spółki okresowe sprawozdania o wielkości wydatków ponoszonych na usługi prawne, doradcze i marketingowe (w tym medialne). Rada Nadzorcza brała również udział w procesie zawierania umów z podmiotami zewnętrznymi na zakup ww. usług, w przypadkach w których ich wartość przekraczała progi określone w umowie spółki. Ponadto, od 2021 r. Rada Nadzorcza przedkładała dyrektorowi Departamentu Nadzoru Ministerstwa Aktywów Państwowych okresowe sprawozdania, zawierające m.in. ocenę korzystania przez Zarząd z usług zewnętrznych podmiotów doradczych, w szczególności z zakresu public relations i komunikacji społecznej, usług prawnych i marketingowych oraz usług doradztwa związanego z zarządzaniem w kontekście ich uzasadnienia ekonomicznego oraz efektywności ponoszonych kosztów. We wszystkich sprawozdaniach sporządzonych za okres objęty kontrolą ocena Rady w ww. zakresie była pozytywna.

(akta kontroli tom I str. 644, tom V str. 108, tom VI str. 2, tom VII str. 167-168, 175-337)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności Totalizatora w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Spółka przeprowadzała w okresie objętym kontrolą NIK analizę i ocenę efektywności działań sponsoringowych oraz zleczanych usług medialnych zgodnie z zasadami określonymi w uregulowaniach wewnętrznych oraz/lub w umowach zawieranych z podmiotami zewnętrznymi. Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie wykorzystania przez Totalizator Sportowy efektów realizacji umów dotyczących świadczenia na jego rzecz różnego rodzaju usług o charakterze doradczym. [...] ⁸⁰

⁷⁶ Jak wyżej.

⁷⁷ Jak wyżej.

⁷⁸ Jak wyżej.

⁷⁹ Jak wyżej.

⁸⁰ Jak wyżej.

3. Nadzór nad fundacjami

Opis stanu faktycznego W latach 2017-2021 Totalizator Sportowy Sp. z o.o. był fundatorem Fundacji [...] ⁸¹ oraz jednym z fundatorów Fundacji [...] ⁸².

(akta kontroli tom VI str. 239-287, 289-348, 369-382)

Zgodnie ze Statutem [...] ⁸³, kompetencje fundatora, tj. Totalizatora Sportowego, obejmowały: powoływanie i odwoływanie członków Zarządu Fundacji oraz ustalanie zasad i wysokości ich wynagrodzenia; powoływanie i odwoływanie członków Rady Fundacji; podejmowanie decyzji w sprawie likwidacji Fundacji; zatwierdzanie zmian Statutu; zatwierdzanie określonej corocznie przez Radę Fundacji wysokości kosztów organizacyjno-administracyjnych przeznaczonych na pokrycie kosztów działalności Fundacji; dokonywanie zmiany celów Fundacji poprzez ich modyfikowanie lub dodawanie nowych celów.

(akta kontroli tom VI str. 289-332)

W latach 2017-2021 w Radzie [...] ⁸⁴ zasiadało pięć osób będących przedstawicielami Spółki, z których cztery osoby nadal pełniły tę funkcję według stanu na dzień kontroli NIK (22 marca 2022 r.). Wszystkie te osoby były członkami Zarządu Totalizatora Sportowego. Przewodniczącym Rady Fundacji od 27 marca 2017 r. do czasu kontroli NIK był Prezes Zarządu Totalizatora.

W ww. okresie w Zarządzie Fundacji liczącym dwóch członków, zasiadało łącznie sześciu przedstawicieli Totalizatora, z których jedna (tj. Prezes Zarządu Fundacji od 16 października 2019 r.), była jednocześnie pracownikiem Spółki (zatrudnionym w tej jednostce na stanowisku Dyrektora Departamentu Organizacyjnego).

(akta kontroli tom VI str. 288)

Zgodnie ze Statutem [...] ⁸⁵, kompetencje każdego z fundatorów obejmowały zgłaszanie kandydatów na prezesa i członków Zarządu oraz powołanie jednego członka Rady Fundacji. Przy czym dla skuteczności ww. zgłoszenia lub powołania konieczne było uzyskanie zgody na daną kandydaturę ze strony ministra wskazanego w Statucie. Pierwotnie był to minister właściwy do spraw Skarbu Państwa oraz minister właściwy do spraw energii, a następnie po zmianie Statutu w czerwcu 2017 r. – minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.

(akta kontroli tom VI str. 333-348, 370-382)

W latach 2016-2018 Totalizator Sportowy nie posiadał żadnego przedstawiciela w organach [...] ⁸⁶.

Od 4 marca 2019 r. ⁸⁷ do czasu kontroli NIK, Spółka posiadała jednego swojego przedstawiciela w Radzie [...] ⁸⁸, którym była Dyrektor Departamentu Organizacyjnego Totalizatora Sportowego. Powołanie ww. osoby na członka Rady nastąpiło za zgodą Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Decyzję w sprawie powołania przedstawiciela Spółki do Rady ww. Fundacji Zarząd Spółki podjął uchwałą z dnia 29 stycznia 2019 r.

Do czasu kontroli NIK (tj. do dnia 22 marca 2022 r.) Spółka nie korzystała z uprawnienia dotyczącego zgłoszenia swojego kandydata do zarządu (...). ⁸⁹

(akta kontroli tom VI str. 288, 349-369; tom VII str. 14, 21)

⁸¹ Jak wyżej.

⁸² Jak wyżej.

⁸³ Jak wyżej.

⁸⁴ Jak wyżej.

⁸⁵ Jak wyżej.

⁸⁶ Jak wyżej.

⁸⁷ Jak wyżej.

⁸⁸ Jak wyżej.

⁸⁹ Jak wyżej.

Zarząd Totalizatora wyjaśnił, że Spółka nie skorzystała z uprawnienia dotyczącego zgłoszenia swojego kandydata do zarządu Fundacji, gdyż nie posiadała kandydata do zgłoszenia na to stanowisko.

(akta kontroli tom VII str. 14, 20-21)

W okresie objętym kontrolą NIK w Totalizatorze Sportowym nie dokonywano w sposób udokumentowany analiz działalności w ww. Fundacji, pod kątem prawidłowości realizacji przez nie celów określonych w ich statutach oraz korzyści wizerunkowych z tego tytułu dla Totalizatora Sportowego. Spółka nie otrzymywała od obu Fundacji, sprawozdań z ich działalności. W przypadku (...) ⁹⁰ nie otrzymywała również informacji o planowanym bądź faktycznym sposobie wykorzystania przez środków przekazywanych na działalność tego podmiotu ⁹¹. Totalizator Sportowy nie dysponował informacjami o wynikach nadzoru czy kontroli działalności ww. Fundacji ze strony ministra nadzorującego ich działalność.

(akta kontroli tom VI str. 268-287; tom VII str. 1, 4-6, 14, 21-24)

Zarząd Spółki oraz Dyrektor Departamentu Organizacyjnego tej jednostki w wyjaśnieniach w ww. sprawie wskazywali m.in. że zakres uprawnień fundatora określony w *ustawie z dnia 6 kwietnia 1984 r. o fundacjach* ⁹² nie przewiduje uprawnień na kształt uprawnień właścicielskich lub nadzorczych. Rola fundatora kończy się w zasadzie po zarejestrowaniu fundacji i uzyskaniu przez nią osobowości prawnej. Zdarza się, że fundator w statucie przewiduje dla siebie jakieś konkretne szczególne uprawnienia. Jednak uprawnienia te nie mogą naruszać (zmieniać) określonych w ww. ustawie, zasad związanych z reprezentacją fundacji, czy związanych ze sprawowaniem nadzoru nad fundacjami. Podnosili ponadto, że monitorowanie i analiza działalności ww. Fundacji dokonywane były przez przedstawicieli Totalizatora w ich organach oraz na podstawie powszechnie dostępnych sprawozdań z ich działalności. Totalizator Sportowy nie planował osiągnąć korzyści handlowych bądź wizerunkowych z tytułu utworzenia czy wspierania Fundacji, ale dzięki tym działaniom Spółka mogła uwypuklić swój wizerunek jako podmiotu odpowiedzialnego społecznie, co w przypadku Fundacji [...] ⁹³ wynikało też ze Strategii Spółki oraz Polityki zrównoważonego rozwoju i odpowiedzialnej gry na lata 2019-2021.

(akta kontroli tom VII str. 1, 4-6, 14-15, 21-26)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności Totalizatora w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Spółka sprawowała nadzór nad działalnością Fundacji, których była fundatorem, w zakresie realizacji przez nie celów statutowych oraz nad wykorzystaniem środków finansowych przekazywanych na ich działalność w granicach przysługujących jej uprawnień określonych w szczególności w przepisach prawa, aktach ustanowienia Fundacji oraz ich statutach. W praktyce w przypadku [...] ⁹⁴ zakres posiadanych przez Spółkę instrumentów do sprawowania nadzoru w tym zakresie ograniczał się do możliwości powołania swojego przedstawiciela w Radzie Fundacji, z czego skorzystano w 2019 r. oraz zaproponowania kandydata na członka zarządu tej jednostki (z czego nie skorzystano). W przypadku Fundacji [...] ⁹⁵ Spółka nie tylko obsadzała swoimi kandydatami jej organy (tj. Radę i Zarząd), ale również otrzymywała od tego podmiotu informacje o planowanym, a w części przypadków również o faktycznym, wykorzystaniu środków darowizn przekazywanych na jej działalność.

⁹⁰ Jak wyżej.

⁹¹ Jak wynika z ustaleń kontroli NIK przedstawionych w pkt 1.3. niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

⁹² Dz. U. z 2020 r. poz. 2167.

⁹³ Na podstawie art. 5 ust. 2 uodip oraz art. 11 ust. 4 uoznk NIK wyłączyła jawność informacji stanowiącej tajemnicę przedsiębiorstwa. Wyłączenia dokonano w interesie Totalizatora Sportowego Sp. z o.o.

⁹⁴ Jak wyżej.

⁹⁵ Jak wyżej.

IV. Wnioski

Wnioski

W związku ze stwierdzoną nieprawidłowością, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o każdorazowe zamieszczanie w zawieranych przez Totalizator Sportowy umowach dotyczących udzielenia zamówienia na usługi doradcze zapisów określających wysokość kar umownych oraz zasady ich naliczenia w przypadku niewykonania, czy też należytego wykonania umowy przez kontrahenta.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Warszawie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, 18 lipca 2022 r.

Kontrolerzy

Wanda Dąbrowska
główny specjalista k.p.

/-/

.....
podpis

Karolina Zawadzka - Kozłowska
główny specjalista k.p.

/-/

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Warszawie

p.o. Dyrektor
Michał Musioł

/-/

.....
podpis